

ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ನಾಟ್ಯ ಕಲಾಪ್ರಪೂರ್ಣ 'ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವ'ರ ಕೊಡುಗೆ

ಮಂಜುನಾಥ ಆರ್. ಪಿ.¹ & ನಾಗೇಶ್ ವಿ. ಬೆಟ್ಟಕೋಟೆ²

¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲಾ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

²ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲಾ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Received: 09-07-2023 ; Accepted: 01-08-2023 ; Published: 09-05-2024

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11162107>

ABSTRACT:

ಬಳ್ಳಾರಿಯ ರಾಘವರು ಈ ನಾಡು ನುಡಿ ಕಂಡ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪ್ರತಿಭೆ. ಅವರು ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕದ ಸಂಪತ್ತು ಎನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಅಭಿನಯ ಚಾತುರ್ಯದ ಮೂಲಕವೇ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಧೀಮಂತ ಕಲಾ ಚೇತನ. ಇಂತಹ ಅಗಮ್ಯ ಚೇತನವೊಂದು ನಮ್ಮ ಈ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಗು ಹೋಗಿರುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸುದೈವವೇ ಸರಿ. ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಡಪತ್ತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ತಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಾ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ತಮ್ಮ ಮಾವನಾವರಾದ ಖ್ಯಾತ ವಕೀಲ, ಆಂಧ್ರ ನಾಟಕ ಪಿತಾಮಹ ಧರ್ಮಾವರಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿತು. ಮೊದ ಮೊದಲು ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳಿಸಲು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು ನಾಟಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾವನವರಾದ ಧರ್ಮಾವರಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಾಟಕ ಪಿತಾಮಹ ಕೋಲಾಚಲಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದಾನೊಂದು ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ತವರೂರಾಗಿದ್ದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಗಡಿನಾಡಿನ ಮೂಲೆಗುಂಪಾದ ಊರಾಯಿತು. ಇಂತಹ ನಾಡಿನಿಂದ ಉದಯವಾದ ರಂಗ ಪ್ರಭೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ದೆಹಲಿ, ಮುಂಬೈ, ಲಂಡನ್, ಪ್ಯಾರಿಸ್, ಜರ್ಮನಿ ಹೀಗೆ ಊರಿನಿಂದ ನಾಡು, ನಾಡಿನಿಂದ ದೇಶ, ದೇಶದಿಂದ ವಿದೇಶದವರೆಗೆ ಅತೀವ ಆಕರ್ಷಕ ಗುಣ ಹೊಂದಿದ ನಟನಾ ಗುಣದಿಂದಲೇ ಹೆಸರಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಕಳಸವಾದರು. ರಾಘವರು ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆ, ಸ್ಥಳ, ಮತ ಹೀಗೆ ಬೇಧವಿಲ್ಲದ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತಾನಾಡುತ್ತಲೇ ಆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಬರ್ನಾಡ್ ಷಾ, ರಾಧಕೃಷ್ಣನ್, ರವೀಂದ್ರನಾಥ್ ಠಾಗೋರ್ ಮುಂತಾದ ಗಣ್ಯರಿಂದ ಶಹಬ್ಜಾಷ್ ಗಿರಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಅಮೇಚೂರ್ ಡ್ರಾಮಾಟಿಕ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್' (ಎ.ಡಿ.ಎ) ಎಂಬ ರಂಗ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ರಂಗ ಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ

ಹೊಸದೊಂದು ಹವ್ಯಾಸಿ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಕಾರಣೀಭೂತರಾದರು. ತಂಡದ ಮುಖೇನ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಕೆಲಸಗಾರರು, ರಂಗಾಸಕ್ತರು, ರಂಗಕರ್ಮಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್, ಒಥೆಲ್ಲೋ, ಕಿಂಗ್ ಲಿಯರ್, ಪೈಲಾಕ್ ನಂತಹ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಸತ್ಯ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ರೋಷನಾರಾ ಶಿವಾಜಿ, ವಿಷಾದ ಸಾರಂಗದರಮು, ಭಕ್ತ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ನಾಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಟ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

KEYWORDS:

ಪ್ರತಿಭೆ, ಅಮೇಚೂರ್, ನಾಟ್ಯ ಕಲಾಪ್ರಪೂರ್ಣ, ಧೀಮಂತ, ಅಭೂತಪೂರ್ವ, ಬಳ್ಳಾರಿ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲೆಯ ಬೀಡಾದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿತ್ತು. ವಿಜಯನಗರ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಬಯಲಾಟ, ಜಾನಪದ ರೂಪಕಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳು ರಾಜರುಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶರತ್, ವಸಂತ ಉತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಜಾ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ರಂಗ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೇ ನಾವು ಆಧುನಿಕ ರಂಗಭೂಮಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಮಹನೀಯರು ನಾಟಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಮಾಸಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕಲಾಪ್ರಪೂರ್ಣ ರಾಘವ, ಗಮಕ ಕಲಾನಿಧಿ ಚೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡ, ನಾಟ್ಯ ಕಲಾಭಿನೇತ್ರಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಲಿತಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ನಾಟಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಬಳ್ಳಾರಿಯೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಅದೊಂದು ಗಣಿಧೂಳಿನ ಅಥವಾ ಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರದೇಶವಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಎರಡು ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಅನೇಕ ಮೊದಲುಗಳ ಊರು. ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ತವರೂರು. ಇಲ್ಲಿನ ಮಹಾನ್ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ರಂಗಭೂಮಿ ಜನ್ಮತಾಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮೊದ ಮೊದಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ, ಅವುಗಳ ಏಕತಾನತೆಯಿಂದ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂಗು ಮುರಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಪುನಃ ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕಲೆಗಳ ಆಮದುಗೆ ತಯಾರಾದರು. ಅಂತೆಯೇ ಕಲ್ಕತ್ತಾಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವೈಭವೋಪೇತವಾದ, ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಅತ್ತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಅಲ್ಲದ, ಇತ್ತ ವಿಶಾಲವೂ ಅಲ್ಲದ ಪಾರ್ಷ್ವ ಕಂಪನಿ ಕಲೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅಸ್ವಾದಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೆರದ ದೇಶಿ ಕಲಾಸಕ್ತಿಗೂ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿದರು. ಅದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಅಧಿಕ ಹಣದ ಅಮಿಷವನ್ನಿತ್ತರು. ಅದು ಆಗ ನಮಗೂ ಹೊಸದು ಅಲ್ಲದೇ ಅದನ್ನು ಅವಿಭವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಹ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿದರೂ, ನಮ್ಮ ದೇಶಿ ರಂಗಭೂಮಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಬಂಗಾಳಿ ರಂಗಭೂಮಿಯು ತನ್ನ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಷ್ವ ಕಂಪನಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅದೇ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಂಚರಿಸಿ ಹಣ ಗಳಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದರು.

ಇದರ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೂ ಲಾಭವಾಯಿತು. ನಾವು ಗಮನಿಸುವುದಾರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಮನೋಭಾವ ತೋರಿರಬಹುದಾದ ಸಂದೇಹವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹೇರಳವಾದ ಕಲಾಸಕ್ತರೂ, ಕಲಾವಿದರರನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಿನುಗುವ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕಲಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮನಸೆಳೆದು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತೇ ಅಥವಾ ನಿಜಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಕಲೆಗಳ ಏಕತಾನತೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದರೇ ಎಂಬುದು ಸಂದೇಹ. ಅದೇನೆ ಇರಲಿ ಈ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ದೇಶಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯ ಚಾಯೆಯಂತೂ ಆವರಿಸಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಬಂಗಾಳಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪರ್ವ ಉದಯವಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಕ್ರಿ.ಶ.1846ರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಷ್ವ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ರಂಗಭೂಮಿಯು ನಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮ ಜಗಮಗಿಸುವ ವಿದ್ಯುದೀಪಗಳಿಂದ, ಆಕರ್ಷಕ ಸೀನರಿಗಳಿಂದ, ನವ ನವೀನ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಬಹುಬೇಗ ಜನಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗ ತೊಡಗಿದ್ದ, ದೇಶಿ ಕಲೆಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಪುನಃ ಸಳೆಯಲು ಕ್ರಿ.ಶ.1872 - 1877 ರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಹೊಸದೊಂದು ಉಗಮ ಮತ್ತು

ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಕವಿ ಅಥವಾ ಸಕ್ಕರಿ ಬಾಳಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ ಶ್ರೀ ವೀರನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದಿಕ ಕೃತಪುರ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಯು 1874ರಲ್ಲಿ ಗದಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ 1886ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಧರ್ಮಾವರಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ 'ಸರಸ ವಿನೋದಿನಿ ಸಭಾ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದೇ ತಂಡದ ಮೂಲಕ 'ಚಿತ್ರನಳೀಯಮು' ಮೊದಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಾಟಕ ರಚಿಸಿ, ನಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಎರಡು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಮುಂದುವರೆದು ಧರ್ಮಾವರಂ ಸಹ ಸಂಬಂಧಿ ಕೋಲಾಚಲಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು ಸಹ 'ಸುಮನೋರಮಾ ಸಭಾ' ಎಂಬ ರಂಗ ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಲವು ರೀತಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು.

ಬಾಲ್ಯ:

ರಾಘವರು 1880 ಆಗಸ್ಟ್ 2ರಂದು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ತಾಯಿ ಶೇಷಮ್ಮನವರು. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಸಪ್ಪ (ಬಸವ ಅವಧೂತರು) ಎಂಬ ಅವಧೂತರು ಬರಲು ಅವರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಪಡೆದರು. ಅವಧೂತರು ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವಿರಿ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಶಿವಾಂಶ ಸಂಭೂತರಾದ ರಾಘವರ ಜನನವಾಯಿತು. ತಂದೆಯವರು ತೆಲುಗು ಪಂಡಿತರು, ಅಷ್ಟಾವಧಾನಿಗಳು, ತಾಯಿ ಶೇಷಮ್ಮನವರು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳು. ಇವರ ಪ್ರಭಾವ ರಾಘವರ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗೇ ಮೂಡಿತು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ರಾಘವರು ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ, ಕಳಾಭಿರುಚಿ, ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ರಾಘವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. 1906ರಲ್ಲಿ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕವಲು ಪಯಣಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದರು.

ರಂಗ ಪ್ರವೇಶ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ನಾಟಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾವರಂ,

ಕೋಲಾಚಲಂ ಅವರ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಬಿರುಸಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಧರ್ಮವರಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಸರಸ ವಿನೋದಿನಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಿಲಾಸ್ ಹಾಲನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಕೋಲಾಚಲಂ ಅವರು ಸುಮನೋರಮ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಾಣಿ ವಿಲಾಸ ನಾಟಕ ರಂಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ರಾಘವರು ಕೋಲಾಚಲಂರ 'ಸುನಂದಿನೀಪ ರಿಣಯಮ್' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪಾತ್ರ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮೊದಲಿಗೆ ತೆಲುಗು ರಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಇವರ ವಯಸ್ಸು ಕೇವಲ 20ವರ್ಷ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಎರಡೂ ರಂಗಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವರು ನಟರಾಗಿ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಕೋಲಾಚಲಂ ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ರಾಘವರ ನಟನಾ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ತಕ್ಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೋಲಾಚಲಂ ರಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ನಟನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಟಕ ರಚನೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭವೂ ರಾಘವರಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ರಾಘವರ ನಟನಾ ಪ್ರತಿಭೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲೂ ಈ ನಾಟಕಗಳು ಕಾರಣವಾದವು. ಧರ್ಮವರಂ ಅವರ ನಾಟಕಗಳು ಚಿತ್ರನಳೀಯಮು, ಭಕ್ತ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ವಿಷಾದ ಸಾರಂಗಧರಮು, ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು. ಶ್ರೀ ಕೋಲಾಚಲಂ ಅವರ ನಾಟಕಗಳು ವಿಜಯನಗರ ಪತನಮು, ರೋಷನಾರ ಶಿವಾಜಿ, ಕೀಚಕವಧ, ಚಂದ್ರಹಾಸ, ಪ್ರಚಂಡ ಚಾಣಕ್ಯಮು, ಭಾರತ ಯುದ್ಧಮು, ಸಾವಿತ್ರಿ, ದ್ರೌಪದಿ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣಮು, ಶಿಲಾದಿತ್ಯ, ಧರ್ಮವರಂ ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರ ರಾಮದಾಸು, ಸುಭದ್ರಾರ್ಜುನ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು. ರಾಘವರು ಬಾಹುಕ, ಹಿರಣ್ಯ ಕಶ್ಯಪ, ರಾಜರಾಜು, ದಶರಥ, ಪಠಾನ್ ರುಸ್ತುಮ್, ಶಿವಾಜಿ, ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿ, ಚಾಣಕ್ಯ, ಧುರ್ಯೋಧನ, ಯಮ, ಕೀಚಕ, ಮದನ, ರಾಮದಾಸು, ಅರ್ಜುನ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಸಿ.ಕೆ.ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರ ಮಂಡೋದರಿಯಲ್ಲಿ ರಾವಣ, ಮಾಸ್ತಿಯವರ ತಾಳಿಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಸ್ಮಾನ್ ಬೇಗ್, ಭೀಮರಾಯರ ಸಂಯುಕ್ತ -ಪೃಥ್ವಿರಾಜ್, ತಾರಾನಾಥರ ದೀನಬಂಧು ಕಬೀರ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಬೀರ್ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಷೇಕ್ಸಿಯರ್, ಹಾಯ್ಲೆಟ್, ಒಥೆಲ್ಲೋ, ಮರ್ಚೆಂಟ್ ಆಫ್ ವೆನ್ನಿಸ್, ಮಾಕ್ಬೆತ್ ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಘವರ ರೂಪ, ಅವರ ನಡೆ, ನುಡಿ, ವಾಚಿಕ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತ್ತು. ಅವರ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ನಟನೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಷೇಕ್ಸ್ ಪಿಯರ್ ನ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್, ಒಥೆಲ್ಲೋ, ಪೈಲಾಕ್, ಲಿಯರ್ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ನಟನೆ

ಶಿಖರಾಗ್ರವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು. ಷೇಕ್ಸ್ ಪಿಯರ್‌ನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವಭಾವ ರಾಘವರ ನಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಅವರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆ.

ರಾಘವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮದ್ರಾಸ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಹೀಗೆ ನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮೆಚೂರ್ ಡ್ರಮಾಟಿಕ್ ಅಸೋಷಿಯನ್ [ADA] ಸ್ಥಾಪನೆ:

ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವರು ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಬಹುತೇಕ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ರಂಗ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವ ನಾಟಕಮುಖ, ಬಳ್ಳಾರಿ ನಾಟಕಗಳೆಂದು ಆಂಧ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು. ಜನರನ್ನು ಈ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಕೈ ಬೀಸಿ ಕರೆದವು. ರಾಘವರು ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 1909ರಲ್ಲಿ ಅಮೆಚೂರ್ ಡ್ರಮಾಟಿಕ್ ಅಸೋಷಿಯನ್ [ADA] ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಗುಣ ವಿಲಾಸ ಸಭೆಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಘವರು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಮೆಚೂರ್ ಡ್ರಮಾಟಿಕ್ ಅಸೋಷಿಯನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಹ ಅದೇ ರೀತಿ ನಡೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಹೊಸ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲದೇ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ನಾಟಕಗಳು ಕೂಡಾ ಪ್ರದರ್ಶನವಾದವು. ಎಡಿಎ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಟಿ.ಪಿ.ಕೈಲಾಸಂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಟೊಳ್ಳುಗಟ್ಟಿ ನಾಟಕ ಬರೆದು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ, ಸಂಸರವರು ಸುಗುಣ ಗಂಭೀರ ಎರಡನೇ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ನಟರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟು ಆಂಧ್ರ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಘವರು. ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘದ ನಟರು ಮುಂಬೈ, ಶಿಮ್ಲಾ, ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ, ಬೆಂಗಾಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹೊಗಳಿದವು. ಟಿಕೆಟ್ ಇದ್ದರೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ರಂಗಮಂದಿರವನ್ನು ಸದಾ ಕಾಲ ಹೌಸ್ ಫುಲ್ ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಟಕ ಮಂದಿರಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೆಂಗಳೂರು ಅಮೆಚೂರ್ ಡ್ರಮಾಟಿಕ್ ಅಸೋಷಿಯನ್ ಸಮಾಜದವರೇ ಹಿಂದಿ ಕಬೀರ್ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ರಾಘವರದೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ. ಕೊಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಆ ನಾಟಕ ನೋಡಿದ ಜನರು ಮರುದಿನವು ಕೂಡಾ ಆ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು. ರಾಘವರ ಒಥೆಲ್ಲೋ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಇವರ ನಟನಾ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಂಗಾಲಿ ಜನರು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡರು. ಅದೇ ಜನ ರಾಘವರ ತೆಲುಗಿನ ರಾಮದಾಸು ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ರಸ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟವಾದ ಅವರ ನಟನೆ ಜನರನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿತು. ಭಾಷೆಯ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಸಪ್ರಮುಗ್ನರಾದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸಮಾಜದವರ ಮಾಸ್ತಿಯ ತಾಳಿಕೋಟೆ, ಸಿ.ಕೆ.ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರ ಮಂಡೋದರಿ, ತಾರಾನಾಥರ ದೀನಬಂಧು ಕಬೀರ್, ಒಥೆಲ್ಲೋ ನಾಟಕಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಂಡವು. ಎಲ್ಲಾ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವರೇ ನಾಯಕರು, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು 'ಥಿಯೇಟರ್' ಅನ್ನುವ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ರಂಗಭೂಮಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ನಾಟಕ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಇದು ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇದಲ್ಲದೇ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ, ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಲೈಬ್ರರಿ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರತೀ ವಾರ ನಾಟಕ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿ, ನಾಟಕೋತ್ಸವಗಳನ್ನು, ನಾಟಕ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು. 1919ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನಾಟಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ತಾಗೂರ್, ಸರ್ ಸಿ.ಪಿ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್, ಸಿ.ಆರ್.ರೆಡ್ಡಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. 1917ರಲ್ಲಿ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯುಡು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ನಾಟಕ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಬೀರ್ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದರು.

19 ಜುಲೈ 1927ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ರಾಘವರ ಕಬೀರ್ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿ: "ತಮ್ಮ ಪಾರ್ಥನೆಗೆ ಸಮಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಬೀರ್ ನೋಡುವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಈ ನನ್ನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರಾಘವರ ಕಬೀರ್ ನೋಡುವುದು ಒಂದು ಮಧುರವಾದ ಅನುಭವ". - ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿ

ಇದಲ್ಲದೆ 1928ರಲ್ಲಿ ರಾಘವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಂಗಭೂಮಿ

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರು. ಲಾರೆನ್ಸ್ ಆಲಿವಿಯರ್ ಮತ್ತು ಜಾರ್ಜ್ ಟನ್ ಮುಂತಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಷಾ ಅವರ ಮುಂದೆಯೇ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಪಡೆದವರೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪುರುಷರೇ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಅಭಿನಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ರಾಘವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ರಾಘವರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನಾಟಕ ಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಭಿರುಚಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ, ಮರಾಠಿ, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಾಟಕಗಳು, ನಾಟಕ ರಚನೆ, ನಟನ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಿವೇಚನೆಯ ಆಧ್ಯಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮೂಡಿದವು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಟರಾದ ದಾದಾ ಬಾಯಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ನಾಟಕ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಟನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಂಗ್ ಮೆನ್ಸ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ರಾಘವರ ನಟನಾ ಕೌಶಲ:

ರಾಘವರು ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂತಹ ನಾಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಕಲೆ ಅಥವಾ ಅಭಿನಯವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಮನೋರಂಜನೆಯ ಸರಕಾಗಬಾರದು. ಬದಲಾಗಿ ಸೋತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯಾಷ್ಠಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಪುರಾಣ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇನ್ನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಅನೇಕ ರಸಭಾವಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ರೋಷ, ಕ್ರೋಧ, ದ್ವೇಷ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪುತ್ರ ಪ್ರೇಮ, ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ಮಮತೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವಿಚಾರ ಈ ಭಾವ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥೆ ಬಂದಾಗ ರಾಘವರು ತುಂಬಾ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ರಸಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜನೀತಿಜ್ಞತೆ, ಛಲ, ರಣಶೂರತೆ, ಧೈರ್ಯ, ರಾಜತೀವಿ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಪಾತ್ರಗಳು

ಸಿಕ್ಕಾಗಲಂತೂ ತಮ್ಮ ಅಜಾನುಭಾವ ಅಂಗೀಕಾರಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಡುಗಿಸುವ ಗುಣವುಳ್ಳ ವಾಚೀಕಾರಭಿನ್ನ ಶಿಲ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಅಮೋಘ ಪ್ರದರ್ಶನ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರೇಮ, ಮೋಹ, ವ್ಯಾಮೋಹಗಳಿಂದ ಉನ್ನತನಾದ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗಂಭೀರ, ದುಃಖ, ನೀರಸ ಭಾವಪೂರಿತ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿನ್ನಯವನ್ನು ಕಂಡ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲಿ ಕೆಲವರು ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಕಥೆಯ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದುಃಖದ ಕೋಡಿ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿನ್ನಯದ ಸರ್ವಾಮೃತವನ್ನು ಇವರು ರುಚಿಸಿದ್ದರೆಂದರೇ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ರಂಗದಿಂದ ಸಿನಿಮಾದೆಡೆಗೆ ರಾಘವರು:

ರಾಘವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿನ್ನಯ ಚತುರತೆಯಿಂದ ಕೇವಲ ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹಾಗೂ ತಮಿಳು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನಯಿಸದೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿನ್ನಯದ ಮೊಹರನ್ನು ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ ರುಕ್ಕಾಂಗದ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಸಿನಿಮಾಗಳ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿ ಮಾನ ಸಂರಕ್ಷಣಮು, ರೈತುಬಿಡ್ಡ, ಚಂಡಿಕ, ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕಂ ಮತ್ತಿತರೆ ತೆಲುಗು ಸಿನಿಮಾಗಳ ಮೂಲಕ ಎರಡು ಭಾಷೆಯ ಸಿನಿರಂಗದಲ್ಲೂ ಒತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮೂಲಕ ನಾಟ್ಯ ಕಲಾಪ್ರಪೂರ್ಣ, ದಕ್ಷಿಣಾಪಥದ ನಟಚಕ್ರವರ್ತಿ, ರಾವ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವರ ಆಳೆತ್ತರದ ಪುತ್ಥಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಕಲಾವಿದರಾದರೆ ಅದು ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವರು.

ರಾಘವರ ಅಂತಿಮ ದಿನಗಳು:

ರಾಘವರು ತಮ ಅಂತಿಮ ದಿನಗಳನ್ನು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ (ಚೆನ್ನೈ) ಕಳೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿನ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ರಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ನಟನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಾರ್ಶನಿಕ, ತಾತ್ವಿಕ, ಚಿಂತಕ, ಸಂಘ ಸುಧಾರಕ, ರಾಜಕಾರಣಿ ಮಿಶ್ರಗೊಂಡು ಇರಬೇಕು. ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ನಟ, ಜನರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಕಲಾಭಿಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೈನಿಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಇದು ನಟನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಧರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಗಳು, ಕುಟುಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗಳು ಕೂಡಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಸಹನಟರು, ನಾಟಕ ಸಮಾಜಗಳು, ಜನರು, ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ,

ಸಾಮಾಜಿಕ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ನಾಟಕರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಇರಬಾರದು. ನಾಟಕರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುವ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕನಸಾಗಿತ್ತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಚಿಂತನೆ, ಅಭಿನಯದ ಪಕ್ಷತೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವರು ಏಪ್ರಿಲ್ 16, 1946ರಂದು ಈ ಲೋಕವನ್ನಗಲಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಕಲೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಮತ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅಪ್ರತಿಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವ ಅವರ ನೆನಪಿನ ಗೌರವಾರ್ಥ ಭಾರತೀಯ ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆಯು 1981ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 31ರಂದು ಅಂಚೆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿತ್ತು.

ಸಮಾರೋಪ:

ರಾಘವರು ಕೇವಲ ಅವರೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಅವರೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸದಾಕಾಲ ನಾಟಕಗಳು ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ಂಡಿಣ ಜಿಡಿ ಂಡಿಣ, ಚಿಂಚಿ ಅಲ್ಲ. ನಾಟಕರಂಗ ಶ್ರಮ, ಕೃಷಿ, ದೈನ, ಸಮಿಶ್ರಿತ, ಇದಕ್ಕೆ ನೂತನ ಜೀವ ಬೇಕು. ಜನರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಶಾಲೆಗಳು ಇರಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಸಂದೇಶವಿರಬೇಕು. ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ರಂಗ ಶಿಕ್ಷಣಾಲಯಗಳು ಇರಬೇಕು. ನಟರಿಗೆ ವೇತನವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಬೇಕು. ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅವರದೇ ಸಂದೇಶ ತಲುಪಿತು. ಸಮಾಜ ಪ್ರಗತಿಗೆ ನಾಟಕ ರಂಗ ಮುಖ್ಯರಂಗ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು. ಕಲೆ ಕಲೆಗೋಸ್ಕರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರ ಬದುಕಿಗೂ ಅಣಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಒಮ್ಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ವರ್ತಮಾನದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕು ಸವೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಲಾವಿದರು ಇಂದು ತಾವು ನಂಬಿದ್ದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಯಕವಲ್ಲದ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆದರೆ ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಹದಗೆಟ್ಟು ಸಮಾಜ ಅಧೋಗತಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಹಾಗಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯಾದರು ರಾಘವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಬದುಕುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನ ಕಲೆಗೂ ಮತ್ತು ಅವನ ಬದುಕಿಗೆ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೈಜಕಲಾವಿದರನ್ನು, ಮೂಲ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ

ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವೇತನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೂಲ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಹೊಸ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಹೊಸಬರನ್ನು ಮತ್ತು ಹಳಬರನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಕಲೆಗಳು ಉಳಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಅರ್ಥ ದಕ್ಕುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ದಿವಾಕರ ವೆಂಕವಧಾನಿ. (1972). ಆಂಧ್ರ ನಾಟಕ ಪಿತಾಮಹುಡು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಆಂಧ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ಹೈದ್ರಾಬಾದ್.
2. ಪ್ರಭಾಕರ್ ಆರ್. (2006). ರಾಯಲಸೀಮಾ ನಟನಾರತ್ನಂ ರೊದ್ದಂ ಹನುಮಂತರಾವು. ಕಿನ್ನರ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್. ಹೈದ್ರಾಬಾದ್.
3. ಜಾನಮದ್ದಿ ಹನುಮಶಾಸ್ತ್ರಿ. (1976). ನಾಟ್ಯ ಕಲಾಪ್ರಪೂರ್ಣ ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವ. ವಿಶಾಲಾಂಧ್ರ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್. ಹೈದ್ರಾಬಾದ್.
4. ಅಚಾರ್ ಗಂಗಪ್ಪ ಎಸ್. (2001). ಕೋಲಾಚಲಂ ವೆಂಕಟ ರಾವ್ ಸ್ವಿಯ ಚರಿತ್ರ. ಶ್ರೀ ಕೋಲಾಚಲಂ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ. ಬಳ್ಳಾರಿ.
5. ಪೋಣಂಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಅಪ್ಪಾರಾವ್. (1989). ಧರ್ಮಾವರಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಾಚಾಯಲು. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ. ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ.
6. ವೆಲ್ಲೂರು ಶಿವಪ್ರಸಾದ್. (2016). ನಾಟಕರಂಗ ಪ್ರಮುಖಲು. ಅರವಿಂದ ಆರ್. ತಾಡಪಲ್ಲಿ.
7. ಪೆನುಗೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ. (2011). ರೂಪಿಕ ನಾಟಕರಂಗ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ. ಅರವಿಂದ ಆರ್. ತಾಡಪಲ್ಲಿ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.